

MODELS FLEXIBLES DE FORMACIÓ: UNA RESPOSTA A LES NECESSITATS ACTUALS

EL MÀSTER EN PSICOPEDAGOGIA: UNA MIRADA DES DELS NOU TITULATS

- Tey Teijón, Amelia.
Universitat de Barcelona.
Departament de Teoria i Història de l'Educació, Facultat de Pedagogia.
Campus Mundet. Passeig Vall d'Hebrón, 171. Barcelona 08035. Espanya.
atey@ub.edu
- Figuera Gazo, Pilar.
Universitat de Barcelona.
Departament Mètodes d'Investigació i Diagnòstic en Educació, Facultat de Pedagogia.
Campus Mundet. Passeig Vall d'Hebrón, 171. Barcelona 08035. Espanya.
pfiguera@ub.edu
- Llorens Sera, Clara.
Universitat de Barcelona.
Becària de suport al professorat, Facultat de Pedagogia.
Campus Mundet. Passeig Vall d'Hebrón, 171. Barcelona 08035. Espanya.
clarallorems34@gmail.com
- Amb la col·laboració de: Gutiérrez Díaz, Nerea.
Universitat de Barcelona.
Estudiant col·laboradora de l'equip de recerca TRALS, Facultat Pedagogia.
Campus Mundet. Passeig Vall d'Hebrón, 171. Barcelona 08035. Espanya.
nerea.gd21@gmail.com

1. **RESUM:** La comunicació presenta els resultats d'un estudi realitzat des del Màster en Psicopedagogia de la Universitat de Barcelona. El principal objectiu ha estat conèixer l'actual ocupació laboral dels antics estudiants del màster, per comprovar si hi ha millora ja sigui en el càrrec com en el propi desenvolupament professional. Els resultats permeten extreure conclusions, en alguns casos merament declaratives i en d'altres, conclusions que derivaran en propostes per a millorar els plans d'estudi del màster.

MODELS FLEXIBLES DE FORMACIÓ: UNA RESPOSTA A LES NECESSITATS ACTUALS

2. **ABSTRACT:** This communication presents the results of a research that contemplates the postgraduate program in Psychopedagogy of University of Barcelona. The main objective has been to know the present occupation of old students of the postgraduate program, to check if it has been an improvement at the working position or in the professional development. The results enable to draw conclusions, in one hand merely declarative and in the other hand, they will transform in proposals to improve the curriculum of the postgraduate program.
3. **PARAULES CLAU:** Psicopedagogia, competències, inserció professional, millores, satisfacció. / **KEYWORDS:** Psychopedagogy, competences, graduate employment, improving, satisfaction.

4. DESENVOLUPAMENT

a) Objectius

El màster en psicopedagogia és un màster d'orientació professionalitzador que, des del 2010, suposa l'adaptació de la titulació de la llicenciatura de segon cicle de Psicopedagogia en el marc de l'espai europeu d'educació superior. En coherència amb la llicenciatura, l'objectiu general del màster és formar professionals de l'educació competents en l'àmbit psicopedagògic perquè puguin intervenir en l'orientació educativa i professional, en l'atenció a la diversitat, i en l'assessorament sobre processos d'ensenyament i aprenentatge i les dificultats que poden emergir en aquests processos.

Amb una clara orientació professionalitzadora, la planificació de la formació dels futurs professionals té els següents com a elements organitzadors: l'aprofundiment en els coneixements base de la intervenció psicopedagògica i l'adquisició d'instruments de treball i estratègies d'acció, l'anàlisi de les polítiques i contextos d'intervenció, i la dimensió ètica. La transversalitat de les competències i la gradació dels continguts d'aprenentatge han estat la filosofia bàsica que ha guiat l'elaboració, primer, i la implementació, després, de la proposta curricular d'aquest Màster. La configuració d'itineraris ofereix la possibilitat als estudiants de tenir una formació més específica segons els seus interessos, ja que els

MODELS FLEXIBLES DE FORMACIÓ: UNA RESPOSTA A LES NECESSITATS ACTUALS

itineraris formatius oferts -“*Intervenció Psicopedagògica en el Sistema Educatiu*” i “*Intervenció Psicopedagògica en l’Entorn Social i Laboral*” responen a la diversitat d’espais d’intervenció del professional de la psicopedagogia.

Transcorregudes tres edicions des del seu inici, considerem que és un moment idoni per analitzar en quin nivell s’estan assolint els objectius. Per això, i a partir d’una necessitat compartida des de la Comissió del Màster, l’estudi que presentem s’emmarca en la línia del tipus d’impacte de l’organització en l’ocupabilitat i la competitivitat dels titulats.

Els objectius de la recerca són els següents:

- 1) Conèixer el nivell de satisfacció dels estudiants que han acabat el màster.

Ens interessa saber si els estudiants consideren que la formació rebuda ha estat adequada i rellevant, ja sigui per conèixer més a fons el que suposa l’anàlisi i la intervenció psicopedagògica com per optar a millores a nivell professional.

- 2) Analitzar si hi ha hagut una millora professional a partir de la seva formació.

Tal com apuntàvem anteriorment, l’objectiu de la recerca és saber si han aconseguit una millora en el seu desenvolupament laboral. Diferenciarem si es produeix per una percepció de major competència professional o bé, si ocupen nous espais laborals com a psicopedagogs/gues. Això implica valorar no sols la millora de la taxa d’ocupabilitat, sinó també l’opinió dels estudiants sobre la adequació de la formació rebuda i, com a indicador bàsic, la utilitat de la formació en el desenvolupament del seu treball.

- 3) Copsar si hi ha diferències entre els itineraris sociolaboral i educatiu.

Des de la primera edició, l’itinerari educatiu té molta més demanda que el sociolaboral perquè els espais laborals en els que poden treballar els estudiants són molt més coneguts i definits. A més, l’ocupació de psicopedagogs en actiu en aquest itinerari és més elevada que en l’itinerari sociolaboral, tot i que, en aquest últim, es poden crear nous espais ocupacionals. L’ampliació dels nínxols professionals és una fita que

MODELS FLEXIBLES DE FORMACIÓ: UNA RESPOSTA A LES NECESSITATS ACTUALS

perseguiu totes les persones dedicades al màster, ja que considerem que el professional de la psicopedagogia pot aportar molt més del que actualment fa.

b) Descripció del treball

L'estudi s'ha realitzat mitjançant una entrevista telefònica semiestructurada. La població ha estat el total de persones que han cursat i finalitzat el màster en psicopedagogia durant aquestes tres edicions. En total, són 114 persones tenint en compte els dos itineraris.

L'entrevista telefònica permet un apropament personal al titulat per matisar algunes de les informacions que ens donen i que, per tant, no sigui una mera acumulació de dades quantitatives. Com s'ha comentat en un inici, un dels objectius de l'estudi és el de conèixer les seves percepcions, per valorar possibles canvis a fi d'optimitzar la formació dels estudiants. I, malgrat se'n fa un seguiment en el decurs del màster, considerem que és interessant realitzar l'entrevista un cop finalitzat, ja que som conscients que la formació durant l'any és molt intensa i, per tant, es necessita un temps de repòs per adonar-se del tipus i nivell d'aprofitament.

Els àmbits d'informació de l'entrevista s'han estructurat en relació a tres moments diferenciats: la situació de l'alumne abans de cursar el màster (via d'accés acadèmica, experiència professional, motius de l'elecció, expectatives, etc.); durant el transcurs d'aquest (valoració quantitativa dels continguts, metodologies, recursos i competències del màster, i compliment d'expectatives); i després del màster, és a dir, l'estat actual del psicopedagog (ocupació actual, formacions acadèmiques posteriors, competències professionals, utilitat i valoració qualitativa del màster, etc.).

c) Resultats i/o conclusions

Un total de 114 persones han finalitzat el màster en el conjunt de les tres edicions. Per anys, un 39% són graduats de la primera promoció del màster (curs 2010-11), un 39% són de la segona edició (curs 2011-12) i la resta, el 21 %, són de la tercera edició. La baixa taxa de graduats de l'última edició s'explica perquè una part important dels estudiants del màster

MODELS FLEXIBLES DE FORMACIÓ: UNA RESPOSTA A LES NECESSITATS ACTUALS

en psicopedagogia són professionals en actiu i tenen una dedicació parcial al màster, allargant en dos o tres anys la seva realització.

Taula 1. Taxa de graduació i duració dels estudis- Seguiment per cohorts

Cohort	Total alumnat cohort	Graduats cohorts Setembre 2013	Taxa de graduació cohort	Percentatge de la cohort que ha finalitzar el màster en un any	Percentatge de la cohort que ha finalitzar el màster dos anys	Percentatge de la cohort que ha finalitzar el màster en tres anys
10-11	47	44	80%	33%	47%	14%
11-12	55	44	74%	44%	30%	----
12-13	56	26	---	46%	-----	

Per que fa a la trajectòria acadèmica prèvia del conjunt de la població el 42% van accedir al màster amb una formació de diplomatura i d'aquests una part força significativa són mestres d'educació especial o mestres de primària; el 52% tenen una llicenciatura en pedagogia o psicologia; i la resta de titulats en el màster en psicopedagogia són estudiants procedents d'universitats sud-americanes, amb titulacions a nivell de llicenciatura corresponents a mestre en educació especial o pedagogia. La meitat d'aquests estudiants tenen una titulació homologada.

La participació a l'estudi de seguiment és molt significativa en el conjunt de les promocions. Únicament un 8% dels estudiants no han volgut respondre la enquesta i la resta no van poder ser localitzats, bé per errades en la informació o per altres causes.

MODELS FLEXIBLES DE FORMACIÓ: UNA RESPOSTA A LES NECESSITATS ACTUALS

Taula 2. Participació en l'estudi de seguiment per cohorts

Cohort	Graduats cohorts Setembre 2013	Nombre de participants	Percentatge
10-11	44	33	75%
11-12	44	31	70%
12-13	26	20	77%
TOTAL	114	84	74%

Els resultats de l'estudi que es descriuen a continuació corresponen al conjunt de titulats que han respost l'entrevista.

L'ocupabilitat dels titulats

En relació a la seva situació laboral en el moment de l'estudi, les dades constaten una taxa d'ocupació elevada que arriba al 92,7% del conjunt de la mostra. Els resultats són molt positius i més significatius si considerem el context de crisi econòmica generalitzada actualment. Aquesta s'evidencia especialment agreujada en els sectors específics de treball dels titulats en psicopedagogia, afectats en el decurs de l'últim trienni, per retallades molt significatives en educació, serveis socials i altres.

La taula 3 posa de relleu la millora en el temps de la taxa d'ocupabilitat, valorant la situació dels graduats a l'inici del màster i en el moment de l'enquesta. Un 34,5% de la mostra estava en atur a l'inici del màster, percentatge que s'ha reduït al 8,2% en el moment de l'estudi. Altres elements de millora es poden copsar en la informació sobre les condicions laborals dels titulats: així el percentatge de treballadors a jornada completa s'incrementa del 22,6% al 51,2%. Tot i la valoració positiva de les dades, cal assenyalar que una part important del treball està vinculat a jornades a temps parcial, aspecte que coincideix amb la tendència de la creació d'ocupació en l'últim període de la crisi econòmica.

MODELS FLEXIBLES DE FORMACIÓ: UNA RESPOSTA A LES NECESSITATS ACTUALS

Taula 3. Evolució de la taxa d'ocupabilitat

Situació laboral	ABANS DEL MÀSTER	DESPRÉS DEL MASTER
Atur	34,5%	8,2%
Treball temps parcial	42,9%	40,5%
Treball temps complert	22,6%	51,2%

Més enllà de si estan treballant o no, cal analitzar la possible millora en la adequació de la seves funcions professionals. La taula xx presenta un anàlisi comparativa entre el tipus de feina desenvolupada. S'observa, d'una banda, l'increment en les categories relacionades amb el perfil del psicopedagog mentre, a l'altre extrem, trobem un descens dels titulats que treballen en tasques no relacionades, sovint en condicions de subocupació.

Taula 4. Evolució del tipus de feina

Tipus de treball	ABANS DEL MÀSTER	DESPRÉS DEL MASTER
Treball en l'entorn psicopedagògic (psicopedagogs, orientadors, coordinador pedagògic, psicòleg,...)	18,2%	32,5%
Mestres/docents	16,4%	27,3%
Educadors socials/treballadors socials	9,1%	5,2%
Logopedes	1,8%	1,3%
Monitors/classes de reforç/vetlladors	36,4	19,5%
Altres feines no relacionades	18,2	14,3%

Utilitat i autoconfiança: l'altre impacte de la formació

Dos elements més completen la valoració que els titulats fan de la seva progressió professional aportant informacions força rellevants per determinar l'adequació de la formació. Aquest indicadors són el grau d'utilitat de la formació per la feina actual i la percepció d'autoeficàcia professional.

MODELS FLEXIBLES DE FORMACIÓ: UNA RESPOSTA A LES NECESSITATS ACTUALS

En els dos indicadors avaluats, les opinions dels titulats ens permeten afirmar l'impacte positiu del màster en el seu desenvolupament professional. Així, el 68,3% de la mostra afirma que els estudis de psicopedagogia realitzats estant sent bastants o molt útils en el seu dia a dia professional (puntuacions de 7 o més en una escala de 10 punts), enfront un 5% que opina que són poc útils (amb una puntuació de 4 en una escala de 10 punts).

Més encara, tres quartes parts dels titulats que han participat en l'estudi afirma que se sent més segur i més preparat per la vida laboral després de la realització del màster. A més a més, quan se'ls pregunta pels aspectes en que es senten més preparats, el 35,1% afirma sentir-se més competent i el 40,4% destaca que té més coneixements i recursos per la seva actuació professional.

Quan als itineraris, tant els estudiants de l'itinerari educatiu com els del sociolaboral mostren elevats nivells de satisfacció amb la formació rebuda des del màster i amb la utilitat que li atribueixen. De fet, un 63% d'estudiants de l'itinerari sociolaboral i un 86% de l'educatiu estan molt satisfets de la formació del màster i responen amb puntuacions de 7 o més sobre 10. Cap estudiant respon per sota de 5 en l'itinerari sociolaboral i únicament n'ha un 4% dels estudiants de l'educatiu. A més a més valoren la formació com a útil i molt útil el 95,5% dels estudiants de l'itinerari educatiu, dada molt similar al 91,5% quan s'analitza les dades dels estudiants de l'itinerari sociolaboral.

La valoració global del màster és positiva. L'estudi posa de relleu l'existència de diferents tipologies d'estudiants en el màster en psicopedagogia, amb interessos, expectatives i motivacions diverses respecte al valor formatiu del mateix. Un grup està constituït per professionals amb una trajectòria laboral més o menys consolidada (mestres de infantil o primària; professors de secundària, etc.) amb l'objectiu clar de millorar la seva actuació professional. Un segon grup el constitueixen els recents graduats o estudiants sense experiència laboral, els objectius dels quals són assolir uns coneixements i competències més especialitzats i incrementar les seves possibilitats d'inserció. El tercer grup, més

MODELS FLEXIBLES DE FORMACIÓ: UNA RESPOSTA A LES NECESSITATS ACTUALS

minoritari, està format per professionals que accedeixen amb l'objectiu d'actualitzar la seva formació i realitzar un canvi de carrera professional.

Pel que fa a la situació professional i a la valoració de la formació i el seu impacte en la ocupabilitat, els resultats confirmen la necessitat de considerar la situació i la trajectòria acadèmica i laboral de l'estudiant prèvia a la formació en psicopedagogia, per tal de valorar adequadament l'impacte del màster. Així, els destinataris del màster són graduats que assolixen posicions vinculades amb l'àmbit professional de la psicopedagogia però també, professionals de camps afins, ja inserits, com a mestres, logopedes, educadors socials i treballadors socials, que valoren també, positivament, l'adquisició de coneixements i competències, i la possibilitat de transferir a la seva pràctica laboral el que han après. Uns i altres consideren que han incrementat la seva autoeficàcia i millora professional.

Complau evidenciar també com la satisfacció i la valoració del màster és molt positiva per ambdós itineraris (educatiu i sociolaboral) i com s'està construint una identitat sòlida del psicopedagog/a en l'àmbit educatiu en general, com a professional competent per a la coordinació, gestió, intervenció i resolució educatives sense que aquestes tinguin que vincular-se específica u únicament a una edat o un context.

5. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

Agencia Nacional de Evaluación de la Calidad y Acreditación (ANECA). (2009). *Los procesos de inserción laboral de los titulados universitarios en España. Factores de facilitación y de obstaculización*. Disponible en: http://www.aneca.es/var/media/308144/publi_procesosil.pdf (20 de abril de 2010).

Agència de Qualitat per el Sistema Universitari de Catalunya (AQU) (2011). *Universitat i Treball a Catalunya 2011. Estudi de la inserció laboral de la població titulada de las universitats catalanes*. Barcelona: AQU Catalunya. Disponible en: http://www.aqu.cat/doc/doc_14368286_1.pdf (recuperat el 30 de març de 2012).

MODELS FLEXIBLES DE FORMACIÓ: UNA RESPOSTA A LES NECESSITATS ACTUALS

- Fernández, M. A., Márquez, A. C. y Mena, E. (2013). *Estudio sobre la motivación y expectativas del alumnado de la Universidad de Málaga hacia el máster de secundaria*. Trabajo presentado en el XVI Congreso Nacional y II Internacional de Modelos de Investigación Educativa. Investigación e Innovación Educativa al Servicio de Instituciones y Comunidades Globales, Plurales y Diversas, Septiembre, España.
- Figuera, P., Raitz, T. y Llanes, J. (2012). *A diversidade de sentidos de formação acadêmica e do trabalho para estudantes de mestrados no Brasil e na Espanha*. Trabajo presentado en el XIV Congreso Internacional de Formação para o Trabalho. Norte de Portugal/Galiza, Julio, Portugal.
- Justianiano, M. D. y Jurado, P. (2013). *La transición a los estudios de máster: el caso de la universidad boliviana*. Trabajo presentado en el I Seminario Iberoamericano del estudio de las transiciones de los estudiantes: un reto para las universidades, Octubre, Brasil.
- Llanes, J., Figuera, P., Jurado, P., Romero, S., y Torrado, M. (2013). *La transición a los estudios de máster: el caso de la universidad española*. Trabajo presentado en el I Seminario Iberoamericano del estudio de las transiciones de los estudiantes: un reto para las universidades, Octubre, Brasil.
- Raiz, T. (2013). *La transición a los estudios de máster: el caso de la universidad brasileña*. Trabajo presentado en el I Seminario Iberoamericano del estudio de las transiciones de los estudiantes: un reto para las universidades, Octubre, Brasil.
- Rodríguez Moreno, M.L. (coord.), Álvarez González, M., Figuera Gazo, M.P. y Rodríguez Espinar, S. (2008). *De los Estudios Universitarios al Mundo del Trabajo. La construcción del proyecto profesional*. Barcelona: Universitat de Barcelona.
- Sabrià, B., Isus, S., Llinàs, X. y Yañez, C. (2013). *¿Qué motiva a los estudiantes a cursar formación continua en las instituciones de educación superior de España?*. Trabajo

MODELS FLEXIBLES DE FORMACIÓ: UNA RESPOSTA A LES NECESSITATS ACTUALS

presentado en el XVI Congreso Nacional y II Internacional de Modelos de Investigación Educativa. Investigación e Innovación Educativa al Servicio de Instituciones y Comunidades Globales, Plurales y Diversas, Septiembre, España.